

Asia: VN/13739/2025

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta ja ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta ja ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

ETU - edustajat turvapaikanhakijalapsille ry. kiittää mahdollisuudesta saada lausua hallituksen esitykseen vastaanottorahaa koskevien väliaikaisten säännösten jatkamisesta.

Esityksen tarkoituksena on varmistaa, että kansainvälistä suojelua hakevalle, tilapäistä suojelua saavalle ja ihmiskaupan uhrille, jolla ei ole kotikuntaa, myönnettävän vastaanottorahan perusosan määrä ja ilman huoltajaa olevalle alaikäiselle myönnettävän käyttörahan määrä pysyvät väliaikaisella lailla säädetyllä tasolla. Ehdotuksella jatkettaisiin vastaanottorahan perusosaa, käyttörahaa ja täydentävää vastaanottorahaa koskevien väliaikaisten säännösten voimassaoloa 11.6.2026 asti.

ETU ry valtakunnallinen edustajien yhdistys, ja näin ollen yhdistyksellä on edustajien kautta ruohonjuuritason kokemusta ja tietoa ympäri maata siitä, millainen vaikutus vastaanottorahan tason pienentämisellä on ollut Suomeen, ilmanhuoltajaa tulleiden lasten elämään. Vastustamme väliaikaisen säännösten voimassaolon jatkamista ja kehoittamme hallitusta nostamaan vastaanottorahan vähintäänkin vuoden 2024 tasolle lapsen edun nimissä.

ETU ry:n kokemusten ja tiedon mukaan vuoden 2025 aikana täydentävän ja kiireellisten vastaanottorahahakemusten määrä on lisääntynyt huomattavasti, ja niitä on myös myönnetty aikaisempaa enemmän. Lapsille ja nuorille on haettu täydentävää vastaanottorahaa mm. talvivaatteisiin ja kasvavien lapsien muihin vaatehankintoihin, ruokaan, harrastuksiin, opiskelukustannuksiin ja opiskelutarvikkeisiin sekä koulumatkoihin. Koulumatkoihin on myönnetty täydentävää vastaanottorahaa myös ennen vuoden 2025 vastaanottorahan uudistusta. Ylipäättään täydentävän vastaanottorahan hakeminen ja myöntäminen kertovat siitä, että tavanomainkaan vastaanottoraha ei ole aina riittänyt välttämättömiin lasten ja nuorten perustarpeisiin. Kiireellisen tuenhakemisen -ja myöntämisen kohteena on ollut ruoka siinä vaiheessa, kun kaikki hakijan rahat ovat loppuneet. Samaan aikaan, kun vastaanottorahaa on haluttu pienentää, niin myös yleiset kustannukset, erityisesti ruoka, on kallistunut. Vaikka vastaanottokeskukset ovat pyrkineet ohjaamaan asiakkaitaan muun muassa kirpputoreille hankkimaan vaatteita lapsille ja nuorille, niin tavanomainen vastaanottoraha ei ole riittänyt perustarpeisiin.

ETU ry jakaa huolen (kuten lakiesityksessä asiaa avataan) Maahanmuuttoviraston kanssa siitä, että Maahanmuuttoviraston vastaanottokeskuksille toteuttaman kyselyn vastauksissa korostui huoli perheiden taloudellisesta tilanteesta ja vaikutuksista lasten hyvinvointiin. Täydentävää vastaanottorahaa on myönnetty lapsille ja lapsiperheille eri tarpeisiin. Tukea on myönnetty erityisesti lasten vaatteisiin, ruokamenoihin ja harrastuskustannuksiin. Perustuslakivaliokunnan lausunnon PeVL 25/2024 vp mukaan lapsen edun ja oikeuksien toetutumisesta on huolehdittava täysimääräisesti, mikä tulee huomioida myös vastaanottorahaa koskevan sääntelyn asianmukaisessa soveltamisessa. Maahanmuuttoviraston vastaanottokeskuksille toteuttaman kyselyn perusteella 86 prosentille asiakkaista on annettu täydentävän vastaanottorahan ohella muuta kiireellistä tukea ravintomeluihin, kuten ruokakassi, maksusitoumus tai lahjakortti. Muulla kiireellisellä tuella on autettu hakijaa pärjäämään esimerkiksi viikonlopun ylitse, kunnes päätös täydentävän vastaanottorahan myöntämisestä on voitu tehdä. Vastausten perusteella 78 prosenttia asiakkaista on turvautunut keskuksen ulkopuoliseen ruoka-apuun.

Kasvanut täydentävän ja kiireellisen vastaanottorahan hakemusten kasvaminen dramaattisesti on lisännyt myös vastaanottokeskusten työntekijöiden määrää, samalla kun henkilöstöä on säästösyistä pyritty vähentämään Maahanmuuttoviraston toimesta ja ohjeistuksesta.

ETU ry myös ihmettelee millaista säästämistä esitys puoltaa, koska täydentävän vastaanottorahan kustannusten arvioidaan kasvavan vuonna 2025 noin 1,2 miljoonaa euroa verrattuna vuoteen 2024.

Mikkonen Ulla
Edustat turvapaikanhakijalapsille ETU ry.